

05. december 2003

UKA 2003/156

**Uumasunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut nr. xx, uu. qqqq
2003-meersussatut siunnersuut**

pillugu

Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaata

ISUMALIUTISSIISSUTAA

siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani saqqummiunneqartoq

Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaat suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartuni ilaasortaq Ole Dorph, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartuni ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartuni ilaasortaq Ruth Heilmann, Siumut
Inatsisartuni ilaasortaq Finn Karlsen, Atassut
Inatsisartuni ilaasortaq Per Skaaning, Demokraatit

Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaata ulloq 18. november 2003 siullermeerinerup kingorna Inuussutissarsiornermut, Nunalerinnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisup, Johan Lund Olsenip peqqussutissatut siunnersuutaa misissuataarpaa.

Aallarniut

Inatsit manna uumasunik illersuinnermut, qimmiuteqarnermut il.il. akisussaanermik Namminersornerullutik Oqartussat tiguserannut atatillugu maleruagassianut atuutilersinneqartunut ilaavoq. Inatsisikkut siunertarinqarpoq periaatsit akuerisaasut ilisimatuussutsikkullu ilisimalikkat naapertorlugit maleruagassianik

aalajangersaanikkut tamanut tunngatillugu uumasut inissisimanerisa pitsaanerulersinneqarnissaasa qularnaarneqarnissaat. Tamatuma peqatigisaanik uumasunik illersuineq pillugu maleruagassiatut aalajangersakkat sunniutigisaasa inuiaqatigiinnut ajoqutaannginnissaat qularnaarneqassaaq.

Siusinnerusukkut Kalaallit Nunaanni uumasunik illersuineq pillugu inatsisivimmik peqarsiman-ngilaq, tamanna maannamut maleruagassaqartitaasimavoq ilaatigut Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu nalunaarutikkut, taannalu uumasunut tamanut atuuppoq, ilaatigullu Qimmit qimuttut kiisalu qimmeqarneq qitsuuteqarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaatigut, tassani uumasunik illersuineq pillugu aalajangersakkani taamaallaat qimmit qitsuillu pineqartutik. Kiisalu savaateqarneq hestiuteqarnerlu pillugit nalunaarummi, aalajangersagaqarpoq uumasunik illersuineramik siunertaqartunik. Tamatumani pineqarput nerukkaatissaateqarnissaq aammalu savanik hestinillu nerukkaasarnermut piunasaqaatit kiisalu nersutit inaasa aaqqissuunneqarnissaannut piunasaqaatit, matumanittaaq savat hestillu inissaqarnissaannut piunasaqaatit.

Nunat assigiinngitsutigut suleqatigisartakkavut amerlanerit uumasunik illersuineq pillugu inatsisitigut aalajangersagaqarput. Europami nunat amerlanerit ukiuni kingullerni 100-ngajanni aalajangersagaqarput.

Nunanut tamalaanut tunngatillugu uumasunik illersuineramik soqutiginninneq ukiuni qulikkuutaani kingullerni annertuumik annertusiartorsimavoq, suliaasaqarfimmilu tassani inatsiseqartitsinikkut arlalinnik iliuuseqartoqartarsimalluni. Nunani tamalaani uumasunik illersuineq pillugu inatsiseqartitsinermi assersuutitut taaneqarsinnaavoq nunani tamalaani uumasut assartorneqarneranni Europarådi aqutigalugu uumasut illersorneqartarnissaat pillugu nunat isumaqatigiissutaat, uumasuuteqarnissaq siunertaralugu uumasut illersorneqarnissaat, uumasut toqoragassat pillugit illersuinissaq angerlarsimaffimmilu uumasuutit illersorneqartarnissaat. Nunat isumaqatigiissutaata killiliussaqaarfiisa iluanni inassuteqaatinik arlalinnik suliaqartoqarsimavoq, ilaatigut savat pillugit inassuteqaatinik.

Inatsisissatut siunnersuutip imarisai

Inatsit uumasunut tamanut, aamma nujuartanut, atuuppoq. Inatsisip pingaarnertut siunertaraa uumasut ataasiakkaarlugit illersorneqarnissaat, uumasunilli uumasogatigiisutut paasillugit illersuineq pissaaq pinngortitamik illersuineq pillugu inatsimmi aalajangersakkatigut. Inatsit imaqarpoq aalajangersakkanik aalajangersimalluinnartunik siullertut pingaarnertullu naalliutsitsinerup paarinerlugaanissallu pitsaaliorneqarnissaannik siunertaqartunik, kisianni inatsit sinaakkusiussatut isigisariaqarpoq uumasut illersorneqarnissaannut maleruagassanik allaffissornikkut Naalakkersuisut erseqqinnerusumik aalajangersaanissaannut piginnaatitsissutaasoq. Tamanna uumasunik illersuinermi mianerisassat pitsaanerusumik isumagineqarnissaasa periarfissinneqarnissaata kissaatigineqarneranut takussutissaavoq, tamannalu inatsisissatut siunnersuutikkut isumagineqartussatut kissaatigineqarpoq, tassa uumasunik illersuineramik suliaasaqarfimmi pissusiviusut ilisimatuussutsikkullu paasisat nutaat uumasut

ilorrisimaarnissaannut pingaaruteqartut naapertorlugit maleruagassiat ingerlaavartumik naleqqussarneqarsinnaanerit periarfissinneqarmat. Taamaatumik uumasut naalliutsinneqarnissamat isumannaariffigineqarnerat kisimi siunertarineqanngilaq aammali uumasut pisariaqartitaat assigiinngitsut mianeralugit inatsit malillugu maleruagassianik aalajangersaasoqarsinnaalerpoq.

Inatsisip akuersissutigineqarnerani maanna aallaaniariaatsit piniariaatsillu atuuttut allannguiffigineqassanngillat, tamatumani suliassaqarfimmi Naalakkersuisut nalunaarusiornermi malittarisassanik nutaanik aalajangersagaliornissaat piumasagaataassaaq.

Inatsisissatut siunnersuutip suliarineqarnerani uumasunik illersuinermik suliassaqarfiup pisariaqanngitsumik allaffissorfiunerujussuanik kinguneqartussat maleruagassiat ilanngunnaveersarneqarsimapput, aammattaaq kissaatigineqarsimannngilaq uumasunik illersuinermit naapertuutinngitsunik pisortanut imaluunniit innuttaasunut aningaasartuuteqalersitsisinnaasunik siunnersuutiniq saqqummiussinissaaq.

Ataatsimiititaliap suliarinninnera

Ataatsimiititaliap maluginiarpa siunnersuutip § 2-a, sooq peqatigiiffiit ilaat aalajangersimasut tusarniaavigineqarsimanninnerat, aallaaniariaatsinik piniariaatsinillu allannguisoqartariaqarnesoq aammalu qimmit qimuttut siunnersuut taanna malillugu qanoq pineqarnissaat erseqqinnerusumik nassuiaatigineqarnissaat arlalinnit ugartorneqarmat.

Taamaammat ataatsimiititaliap Inuussutissarsiornermut, Nunalerinermit Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoq isumasioqatigalugu ataatsimeeqatigaa. Naalakkersuisoq qinnuigineqarpoq inatsisissatut siunnersuutip qulaani taaneqartutigut kingunerisassai itisilerlugit nassuiaatigissagai, kiisalu Naalakkersuisut maleruagassanik erseqqinnerusunik aalajangersaasinnaanerit inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat iluserisaat imarisaallu pillugit.

Naalakkersuisup apeqquteqaatigineqartunut makku paasisutissiissutigai:

- Siunnersuummi § 2-mi uumasut nunamiuugalarunik imarmiuugalarunilluunniit tamarmik pineqarput. Inatsisip atuutitinneqarnerani uumasut sumilluunniit siunertaqartumik inunnit nakkutigineqartut aamma nujuartat pineqarput. Sammineqartup saqqummerneranut inatsisissap siullermeerneqarnerani Naalakkersuisup Inatsisartunilu ilaasortap ataatsip akornanni paatsooqatigiissimanermit peqquteqarunarpog. Inatsisartut oqaluttarfianniit apeqqutigineqarpoq § 2-mi uumasut tamarmik pineqarnersut, tassunga akissutigineqarpoq **kapitali 2-mi** uumasuuteqarneq kisimi pineqartoq; oqaatsitigut paatsoorsimaneq aqqinniarlugu erseqqissaatigineqassaaq § 2-mi uumasut *tamarluinnarmik pineqarmata kapitalimilo 2-mi uumasuutigineqartut kisimik pineqarlutik.*

- Savaatillit peqatigiiffiat tusarniaavigineqarpoq, Nunalerinerlu pillugu siunnersuisoqatigiit peqatigalugit allakkatigut 21. oktober 2002 akissuteqarlutik. Peqatigiiffik UPPIK aamma uumasunik illersuinissamat inatsisissamat siunnersuummik oqaaseqaatitaanillu nassinneqarpoq, allakkatigulli akissuteqarsimanani. Peqatigiiffik QIMUSSEQ tusarniaavigineqanngilaq. Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat, KNAPK, piniartunut inuussutissarsiorderminni qimminik atuisuusunut sinniisusooq, tusarniaavigineqarpoq. Tusarniaanermut akissummini inatsisissamat nassiunneqartumut immikkut ilassutissaqarnani nalunaarpoq. Peqatigiiffik QIMUSSEQ uumasunik illersuinissaq pillugu nalunaarutinik suliarinnittoqalerpat tusarniarneqassaaq.

- Inatsisissap atuuttussanngortinneqarneratigut piniarneq piniariuutsillu atuuttut allan-ngortinneqarnaviangillat, tamanna aatsaat Naalakkersuisut pineqartut pillugit nalunaarusiamik nutaamik aalajangersaanerisigut pisinnaavoq. Inatsisartut inatsisaanni atuuttumi, tassa uumasut isumannaatsumik illersorneqarnissaannik aammalu anniartinneqannginnissaannik, anniaateqartinneqannginnissaannik, annilaangatinneqannginnissaannik ataavartumillu ajoqusiivigineqannginnissaannik kiisalu annertuumik akornuserneqannginnissaannik piniariaatsit maannamat atorineqartut aqutigalugit akerliusumik atorineqartoq paasineqarpat maleruagassat taamaattut suliarineqarnissaat takorloorneqarsinnaavoq.

- Inatsisissatut siunnersuummi qimmit qimuttut pillugit immikkut aalajangersakkamik ilanngussisoqarnikuunngilaq, kisianni § 3-mi oqaatigineqarpoq: *uumasuuteqartuusup uumasuutimi isumannaatsumik pineqarnissaat isumagissavaa, taassuma ataani **naleqquttumik** ilisimatuussutsikkullu misilittakkanut akuerisaasunut naapertuuttumik ineqartinnerat, nerisaqartinnerat, imissaqartinneqarnerat aammalu timimikkut, pissutimikkut peqqissutsimikkullu pisariaqartitaat.* Qimuttunik qimmeqarnerup angerlarsimaffimmilu uumasuuteqarnerup imminnut nallersuunneqarsinnaannginnerat ersarippoq, taamaattumillu misilittakkat akuerisaasut naapertorlugit pineqartariaqarlutik, kisiannili aamma akisussaassuseqartumik anniartinneqannginnissaat, anniaateqartinneqannginnissaat, annilaangatinneqannginnissaat ataavartumillu ajoqusiivigineqannginnissaat annertuumillu akornuserneqannginnissaat eqqanaarneqartariaqarluni.

- Aammattaaq inatsisissatut siunnersuut ilaatigut aalajangersimasumik aalajangersaganngorlugu aammalu ilaatigut killiliussatut aalajangersaganngorlugu suliarineqarpoq, taakku iluanni Naalakkersuisut erseqqinnerusunik maleruagassaliorsinnaapput. Aalajangersimasumik aalajangersakkat uumasunik naalliutsitsinissaq pinaveersimatissavaat. Tamanna Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermi inatsimmi § 65 malillugu inerteqqutaareerpoq, taamaattumillu aalajangersimasumik aalajangersakkat inerteqqutaareersumik erseqqissaaqqinnerusutut isigineqassallutik. Uumasut tigussaannginnerusunik pisariaqartitaannik, soorlu pitsaanerusumik atugaqartinneqarnissaannik timikkullu pisariaqartitaannik eqquutsitsinnaasunik maleruagassiortoqarnissaa killiliussatut aalajangersagaliorderup siunertaraa. Uumasut pisariaqartitaannik paasinninneq annertusiartortuurtuuvooq, soorlu aamma naalakkersuinikkut inuiaqatigiillu akornanni

pisariaqartitanut taamaattunut paasinninnissamat piareersimanageruleriartortoqartoq. Taamaattumik tamakku pillugit maleruagassat Naalackersuisunit nalunaarusiornikkut aalajangiiffigineqarsinnaapput aammalu piffissap ingerlanerani ilisimasat isummertarnerillu allanngoriartornerat ilutigalugu allanngortinneqarsinnaassallutik.

Naalackersuisup paasissutissiissutai tamatuma kingorna itisilerlugit nassuiarneqartut ataatsimiititaliap iluarisimaarpai.

Ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq siunnersuut pillugu ima oqaaseqaateqarumavog:

- Siunnersuut tamanit taperserneqartoq, aammalu taama pingaaruteqartigisoq pillugu inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussineq tikilluaqqullugu.

- Qularnanngilluinnarpoq inatsisissatut siunnersuutikkut matumani pineqartukku pinngortitamik uumasunillu illersuinaqatigiiffittut kattuffiit nunatsinnik eqqumaffiginninnerat annikinnerulersinneqarlunilu nunatta isigineqarnera pitsaanerulersinneqassasoq. Minnerunngitsumik angerlarsimaffimmi uumasuuteqartuusugut uumasunillu tunngavilimmik inuussuteqartuusugut iluaqutissiivigineqassaagut. Assersuutigalugu qimuttunik qimmilinnut inatsimmik malittarisassaqaalernissaq iluaqutaassaaq. Aammattaaq inatsisip takornariaqarnermut iluaqutaanissaa qularutissaanngilaq.

- Uumasunik toqoraanermi eqqarsaatigalugu naalliutitsinaveersaarnissaq anguniarlugu toqutsigasuarsinnaaneq erseqqissumik inatsimmittaaq piunasaqaataamat iluarisimaarparput, pingaartumik ullumikkut kommuneni qimmeqarfiusuni qimminik toqoraasartut inatsit manna tunngavigalugu uumasut naalliutinneqaratik toqukkasuarnissaannik piunasaqaammik ilaqarmat.

- Pingaartinneqarpoq uumasuutit peqqissaartumik isumagineqarnissaat, inissaqartinnissaat, nerukkarneqartarnissaat, imertinneqartarnissaat, taamalu peqqissuunissamikkut ilisimatuussutsikkut ilisimalikkat naarpatorlugit malittaralugillu paarineqartarnissaat.

- Taamatut uumasunik illersuineramik inatsisileqarnitta kingunerissavaa nunarsuarmioqatitsinnit soqutigineqarnitta annerulernera, tassani uumasut piujuaannartinneqarnissaannik pingaartitseqataalluta manna inatsit aqqutigalugu nalunaaruteqaratta.

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup tamanna tunngavigalugu siunnersuut Inatsisartut akuersissutigissagaat inassutigaa.

Taama oqaaseqarluni Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaata siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Ole Dorph, Siumut,
siulittaasoq

Ane Hansen, Inuit
Ataqatigiit,
siulittaasup tullia

Ruth Heilmann,
Siumut

Finn Karlsen
Atassut

Per Skaaning
Demokraatit